

1.1. UVODNA RAZMATRANJA

Pravo vlasništva, koje predstavlja objektivnim pravom zaštićeno najšire ovlaštenje posjedovanja, korištenja i raspolaganja nekom stvari u skladu sa njenom prirodom i namjenom, je međunarodno-pravnim instrumentima, kao i nacionalnim zakonodavstvom tradicionalno predviđeno kao jedno od osnovnih prava sa visokim standardima zaštite. Brojni dokumenti i norme međunarodno – pravnog karaktera, između ostalih osnovnih ljudskih prava i sloboda, pravo na imovinu određuju kao jedno od osnovnih ljudskih prava.¹

Ustav Bosne i Hercegovine članom II 2. određuje da se: "Prava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda iz 1950. godine i u njenim protokolima direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini, te da ova konvencija ima prioritet nad svim ostalim propisima".²

Ustav Federacije Bosne i Hercegovine, odredbama II. A. član 2. propisuje da će "Federacija osigurati primjenu najvišeg nivoa međunarodno priznatih prava i sloboda utvrđenih u dokumentima navedenim u Aneksu Ustava". Navadenim Aneksom Ustava Federacije BiH, kao instrumenti za zaštitu ljudskih prava koji imaju pravnu snagu ustavnih odredaba, između ostalog su predviđeni Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima iz 1948. i Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda i dopunski protokoli iz 1950. godine.

Ustav Republike Srpske, članom 49. propisuje da se «Slobode i prava ostvaruju, a dužnosti ispunjavaju neposredno i na osnovu Ustava, osim kada je ustavom predviđeno da se uslovi za ostvarivanje pojedinih od njih utvrđuju zakonom, a u slučaju različitosti u odredbama o pravima i slobodama između Ustava Republike Srpske i Ustava Bosne i Hercegovine, primjenjuju se one odredbe koje su za pojedinca povoljnije. Odredbe Ustava o pravima i slobodama građana tretiraju se kao odredbe o ljudskim pravima i osnovnim slobodama i odnose se na sve, a ne samo na građane.

Odredbe Ustava o pravima i slobodama ostvariće se u skladu sa odgovarajućim odredbama članova 8. do 11. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Međutim, imovina, odnosno pravo vlasništva su u Bosni i Hercegovini imali veoma burnu sudbinu koju karakteriše nizak nivo sigurnosti, te česta nasilna izuzimanja i pretvorbe, stoga pravo vlasništva na našim prostorima često nije uživalo zaštitu koja se tradicionalno propisuje. Tako su u praksi, zabilježeni brojni slučajevi neopravdanog izuzimanja ili ograničavanja prava vlasništva, između ostalog i putem eksproprijacije, koja će biti predmetom razmatranja ovog rada.

---

¹ Član 17. Univerzalne deklaracije o pravima čovjeka od 10.XII.1948.godine: "svako ima pravo da posjeduje imovinu sam i u zajednici sa drugim, te da niko ne smije biti samovoljno lišen svoje imovine";

Član 1. prvog protokola Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda iz 1950 godine „Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u opštem interesu i pod uslovima predviđenim zakonima i opštim načelima međunarodnog prava“.

² Ustav Bosne i Hercegovine (Aneks IV Opšteg mirovnog sporazuma za BiH, parafiran 21.11.1995. u Dejtonu i potpisan 14.12.1995. u Parizu, kada je i stupio na snagu).